

Cestovní zpráva ze zahraniční služební cesty

Název zahraniční akce: 48th Meeting of the Open-Ended Working Group of the Parties to the Montreal Protocol on Substances that deplete the Ozone Layer, 6th Extraordinary Meeting of the Parties to the Montreal Protocol on Substances that deplete the Ozone Layer

Pořadatel: United Nations Environmental Programme

Účastník: Mgr. Matěj Mrlina, Odbor vnitřních služeb

Místo konání: Bangkok, Thajsko

Termín konání: 13.–17. července 2026

Anotace:

Zasedání pracovní skupiny smluvních stran Montrealského protokolu a mimořádné zasedání smluvních stran Montrealského protokolu, které se zabývaly problematikou látek poškozujících ozonovou vrstvu a látkami označovanými jako fluorované skleníkové plyny. Účast v rámci delegace České republiky schválené vládou ČR.

Podrobný popis průběhu a výsledků cesty:

Zasedání, které se konalo v termínu 13.–17. 7. 2026, předcházela jednodenní celodenní koordinace států EU, na které jsou sjednávány společné evropské pozice k projednávaným tématům.

Obecně definovaná agenda Zasedání pracovní skupiny byla následující:

1. Zahájení zasedání

2. Organizační záležitosti

- a) Schválení programu jednání
- b) Organizace práce (harmonogram, způsob projednávání jednotlivých bodů apod.)

3. Zpráva Technologického a ekonomického hodnotícího panelu (TEAP) o doplnění zdrojů Mnohostranného fondu na období 2027–2029

- Projednání doporučení TEAP ohledně výše financování „Multilateral Fund“ pro následující tříleté období

4. Prezentace TEAP k průběžné zprávě za rok 2026 a diskuse o:

- a) **Halonu 1301** a jeho pokračujícím využívání v letectví; nakládání s dalšími regulovanými látkami používanými v protipožární ochraně
- b) **Inhalátorech s odměřenou dávkou (MDI)** využívajících hnací plyny s nízkým potenciálem globálního oteplování

- c) Možnostech organizace TEAP a jeho technických výborů (TOCs)
 - d) Změnách ve složení TEAP
 - e) Dalších otázkách souvisejících s činností panelu
- 5. Posílení regionálního monitorování atmosféry z hlediska látek regulovaných Montrealským protokolem**
- Diskuse o rozšíření monitorovacích sítí a lepší detekci emisí ODS a dalších regulovaných látek
- 6. Zajištění dlouhodobé životaschopnosti fungování Montrealského protokolu**
- Institucionální, finanční a administrativní otázky zajišťující efektivní fungování režimu
- 7. Další posilování institucí Montrealského protokolu**
- Navazuje na diskuse z 37. zasedání smluvních stran o institucionálním rozvoji sekretariátu a podpůrných orgánů
- 8. Stav příprav 38. zasedání smluvních stran (MOP-38), které se bude konat v Kigali**
- Organizační a obsahové přípravy nadcházejícího MOP
- 9. Různé**
- Prostor pro další témata, která nebyla zařazena do programu
- 10. Přijetí zprávy ze zasedání**
- 11. Ukončení zasedání**

Obecně definovaná agenda Mimořádného zasedání byla následující:

- 1. Zahájení zasedání**
- 2. Organizační záležitosti:**
 - a) Schválení programu jednání
 - b) Organizace práce
 - c) Ověření pověřovacích listin zástupců
- 3. Složení Prováděcího výboru (Implementation Committee) pro rok 2026**
- 4. Přijetí zprávy ze zasedání**
- 5. Ukončení zasedání**

V rámci Mimořádného zasedání byla jedinou věcnou otázkou, která byla řešena, otázka nominací do Implementačního výboru Montrealského protokolu, která nebyla dokončena na předcházejícím zasedání smluvních stran v Nairobi, kdy byla ze strany Ruské federace zablokována nominace za region Východní Evropa, kde do výboru kandidovala Česká republika. Mimořádnému zasedání předcházela koordinační schůzka zemí regionu Východní Evropy (a pozorovatelské účasti států Střední Asie), kde měla být vyřešena jednotná nominace za region. Představeny totiž byly 2 nominace, a to již dříve prezentovaná kandidatura ČR

a protestní, politická kandidatura Ruské federace. Po složitých vyjednáváních byl nalezen kompromisní kandidát, kterým je Ázerbájdžán. Nominace byla následně představena v rámci plenárního zasedání, kde byla spolu s dalšími nominacemi za ostatní regiony OSN přijata a region tak v Implementačním výboru bude po dobu funkčního období 2026-2027 zastupovat Ázerbájdžán.

Součástí diskuse v plénu byla také otázka diplomatických plných mocí, které některé státy nepředložily před zahájením zasedání nebo v jeho prvotních fázích. Smluvní strany se následně dohodly na dodržování Procedurálních pravidel, které předepisují, jak probíhá registrace a zplnomocnění k zastupování smluvní strany na zasedání Montrealského protokolu. Následně bylo jednání ukončeno a došlo k návratu do formátu zasedání otevřené pracovní skupiny.

V rámci otevřené pracovní skupiny bylo řešeno množství otázek věcných a finančních a otázek procedurálních a systémových. Velká pozornost byla věnována pravidelným reportům podpůrných panelů a pracovních týmů, které informují smluvní strany o průběhu své činnosti, práci na pravidelných reportech a finančních vyhodnocováních.

V posledních letech se debaty zaměřují na tematiku halonu 1301, který se používá v letectví a je jednou z doposud nenahrazených látek poškozujících ozonovou vrstvu v sektoru aviace. Dále se také pozornost vědecké komunity stahuje k otázce vlivu astmatických inhalátorů na ozonovou vrstvu a klima Země, s ohledem na chemické složení hnacích plynů v aplikátorech. Již několik let se také opakovaně řeší otázka atmosférického monitoringu, který vykazuje značné diskrepance a nedostatečné pokrytí napříč planetou, a neposkytuje tak celostní a komplexní data o stavu ozonové vrstvy a emisích regulovaných látek.

Do finální fáze vstupuje také finanční vyhodnocení podpůrného panelu, které představuje odborný podklad pro smluvními stranami přijímané doplnění finančních prostředků do Mnohostranného fondu na tříleté období 2027-2029. Opětovně se střetly dva protichůdné zájmy států, a to zemí donorských a států, které z Mnohostranného fondu získávají finanční podporu na přechod k environmentálně šetrnějším technickým řešením v oblastech, kde jsou využívány látky regulované Montrealským protokolem. Jedna strana požaduje navýšení prostředků, zatímco druhá naopak redukcí vynakládaných prostředků. V předcházejícím období byl schválen rekordní objem finančních prostředků, který dosahoval 1 bilionu USD.

Strany se dále zabývaly otázkou posílení institucí Montrealského protokolu, což je opakující se téma, na které neexistuje jednotný pohled napříč smluvními stranami. Debaty se fakticky zúžily na oblast ilegálního pohybu látek (importy, exporty, tranzit) a oblast licenčních systémů pro detenci pohybu látek mezi smluvními stranami. Strany jsou obecně opatrné v otázce komplexních reformních kroků směřujících k úpravě fungování Protokolu nebo jeho orgánů a k problematice se snaží přistupovat spíše tzv. drobečkovou metodou. Současné zasedání nebylo výjimkou.

Řešena byla také otázka fungování zasedání smluvních stran a jiných orgánů, neboť některé státy požadují úpravy vedoucí ke snížení finanční náročnosti fungování Montrealského protokolu. Tato problematika vyvstala z dříve řešeného problému, který byl však některými stranami ostře odmítnut, a to reklasifikace donorských států a států přijímajících finanční podporu. S ohledem na ostré odmítnutí reklasifikace státy, které by měly být přesunuty nově do donorské skupiny, byl přístup úpravou fungování Protokolu zvolen jako méně konfliktní.

Jedná se však pouze o iniciační fázi, v níž strany spíše prezentují své obecné přístupy; konkrétní kroky, finanční částky apod. v současné době nejsou definovány nebo stanovovány.

Zasedání otevřené pracovní skupiny bylo ukončeno v pátek 17. července přibližně ve 21:00 s tím, že některé body agendy byly uzavřeny (např. kubánský návrh na diferenciaci baselinových hodnot s ohledem na dopady COVID-19), některé byly posunuty na Zasedání smluvních stran k dalším diskusím (např. posilování institucí, návrh Ázerbájdžánu na zahrnutí pod specifický systém zemí s ekonomikami v tranzici ve vztahu k ratifikaci a implementaci Kigalského dodatku).

Cestovní zpráva předložena dne: 21. 7. 2026

Zpracoval: Mgr. Matěj Mrlina, Odbor vnitřních služeb ČIŽP

Schválil: Mgr. Pavel Straka, ředitel ČIŽP